

Český svaz včelařů, z.s.,
OKRESNÍ ORGANIZACE KROMĚŘÍŽ
Okresní včelka Máj
1/2023 - duben

Vážení přátelé, členové základních organizací Českého svazu včelařů v našem okrese,

oslovujeme vás poprvé v tomto roce. V říjnu 2022 byl ve Zlíně ustaven Krajský koordinační výbor ČSV, který by měl prosazovat podporu včelařství a hájit zájmy našich členů v našem kraji. Členy jsou čtyři naši zástupci z okresů v republikovém výboru, dále čtyři předsedové okresních organizací. Předsedou byl zvolen ing. Jiří Kalenda ze Zlína. Proto jsme se rozhodli spojit síly a vydávat místo okresních pouze jeden krajský Zpravodaj. Na konci roku tedy vyšlo první číslo. Jeho velký rozsah nám neumožnil jeho odeslání k vám po našem okresním kanále a tak byl rozeslán jinou cestou na jednotlivé ZO v našem kraji. Některé ZO jej rozeslali svým členům. Těm, ke kterým se nedostal, si ho mohou přečíst na webu naší okresní organizace. Účelem našeho Zpravodaje by tedy měly být krátké a důležité informace pro vás, což se zatím u krajského Zpravodaje nepodařilo. Tolik k vysvětlení, proč se vracíme – soudě podle dřívějších ohlasů – k okresnímu formátu.

Co je tedy nového. Zima stále neví, jestli má předat vládu jaru a naše včelky prožívají krizové období. Zimní generace vychovává své nástupce, potřebuje teplo, pyl a glycidové zásoby a zejména zdravé dlouhověké zimní včely, které jsou schopny to vše zvládnout. Máme spoustu zpráv o velkých úhynech, ale také dost včelařů, kteří problémy nemají. Je také hodně včelařů napříč republikou, kteří inzerují prodej přezimovaných včelstev a oddělků. A od těch bychom se měli poučit. Zejména si uvědomit, že to je důkaz a že to lze zvládnout. K tomu je třeba pouze mít vědomosti a zodpovědný přístup, někdy i trochu štěstí. Hlavní problém – a to všichni víme – je varoáza a s ní související nemoci, zejména viry. Co už se méně sleduje je nosema, zejména *Nosema ceranae*, která způsobuje ztráty podobně jako viry a jaře nejsou v úle včely, ale pouze rámky se zásobami. Nosemu ovšem můžeme snadno prokázat vyšetřením mrtvolek včel pod mikroskopem. Účelem našeho Zpravodaje je operativně informovat, ne vzdělávat, na to máme svazový měsíčník Včelařství. Proto v některém z příštích čísel se ve Včelařství pokusíme získat podrobný článek k výše uvedenému tématu.

Dále připomínám náš servis pro vás. I v letošním roce jsme schopni pro vás zajistit veškerá léčiva – dołská stejně jako v jiných letech, dále organické kyseliny a další potřeby k jejich aplikaci. Pokud projevíte zájem, můžeme ve vaší ZO předvést praktické ukázky jejich aplikace, včetně kyseliny šťavelové s glycerinem v podletí. U mne bude v květnu pro zájemce praktická ukázka použití Varoacotrolleru. Také jsme schopni zajistit vám osvědčená léčiva na bázi Thymolu – to je Thymovar a Apiguard. Dále vám můžeme zajistit matky od prověřených a známých chovatelů. Zde upozorňuji, že je třeba matky objednat hromadně prostřednictvím vaší ZO. V omezené míře máme k dispozici i přezimovaná včelstva k odběru ke konci dubna. Tak myslím, že je to dost podnětů k zamyšlení, přeji vám úspěšný rok a mnoho radosti u včel. Nelamentujme nad problémy, raději je pojďme řešit!!!

Stanislav Doležel, předseda OO Kroměříž

Jedna smutná zpráva

Koncem loňského roku 20.11.2022 nás opustil náš místopředseda Okresního výboru, přítel František Černošek ze Žalkovic. Zemřel ve věku 74 let.

Čest jeho památce!

Zvýšení členských příspěvků

Republikový výbor na svém březnovém zasedání schválil po dlouhé diskuzi zvýšení členských příspěvků na rok 2024. Zazněly tam různé návrhy stejně jako různé názory (například proč třeba platit 16 Kč ze včelstva a podobně).

Schválený návrh tedy je takový. Členský příspěvek se zvýšil na 600 Kč, z čehož bude 25 Kč přeposláno na činnost jednotlivých okresních organizací. Ze včelstva se bude platit 4 Kč – 3 Kč půjde do Svépomocného fondu, z něhož se vyplácejí škody na včelstvech postiženým včelařům a 1 Kč půjde do chovatelského fondu. Takže tyto 4 Kč budou určeny pouze pro včely.

Peníze budou potřeba také na plánovanou rekonstrukci „Křemencárny“. Všichni vidíme, jak se vše zdražuje. Ministerstvo zemědělství v loňském roce nepodpořilo časopis Včelařství; pokud jej chceme zachovat, je zvýšení členských příspěvků jediná cesta. Už slyším kritiky. Vyjadřují se k tomu zejména jedinci radikálního profilu. Většina lidí má spoustu řečí co by se mělo a neudělá nic. Jen kritizují to, co dělají jiní. Já si myslím, že vždy je lepší něco dělat, dokonce i dělat špatně, než nedělat nic.

František Rudý

Proč je důležité zachovat vydávání Včelařství

(od letošního roku rozšířeného o odborné překlady ze zahraničních časopisů)

aneb „na počátku bylo slovo....“

Tato věta je mnohým z nás povědomá. Touto větou začíná nejstarší kniha. Když se nad tím zamyslíme, uvědomíme si, že slovo znamená informaci. A ten, kdo informace má, má výhodu před tím, kdo je nemá. Aby byl včelař úspěšný, musí mít kromě trochy štěstí zejména komplex znalostí z různých oborů. Hlavně je to biologie, aby si mohl dát do souvislosti řešení problémů, s nimiž se včelstvo každodenně setkává. Dále se musí orientovat ve výživě včel, setkává se s nemocemi a parazity včel, musí ovládat i některé praktické dovednosti. Náš největší nepřítel je neznalost..... Jen když problém začnete chápat, můžete dělat efektivní rozhodnutí.

V našem případě čerpáme potřebné informace z různých zdrojů. Já osobně považuji za důležitý a nenahraditelný zdroj vědomostí v našem případě odborné včelařské časopisy. Jedním z nich je náš spolkový časopis Včelařství. Někteří jeho obsah s radostí čtou, jiní jej nechají bez povšimnutí. A to - bohužel - nejen ke své škodě. Škodí tím kromě sebe - potažmo svým včelám -

zejména svému okolí tím, že v důsledku nedostatečných informací a s tím souvisejících zásahů mají jejich včelstva problémy. Mám na mysli nedostatečné znalosti - tedy informace z oblasti biologie roztoče a bojem s ním. Pak logicky takový včelař prohrává boj s roztočem a škodu z toho má nejen on, ale i jeho okolí. To proto, že roztoč se přizpůsobuje, nečeká na naše zásahy, ale hledá další cesty jak přežít. A že se mu to daří, o tom snad nikdo nepochybuje. Proto je zejména v současné době vidět, že nestačí ošetřovat včelstva podle šablony, která zde mnoho let dobře fungovala. Bohužel, polovina našich členů je pasívních a u těch jsou většinou ztráty nejvyšší. Pak jsou tu aktivní včelaři, ti dělají, co mohou, nicméně někdy také bez úspěchu. Mají totiž v okolí výše uvedeného neinformovaného včelaře. Prostě mají smůlu.

Shrnu bych to asi takto. Je hodně včelařů, kteří nemají problémy. Svědčí o tom v současnosti plno inzerátů o prodeji přezimovaných oddělků a včelstev. Na druhé straně víme, jaké ztráty v současnosti jsou. Takže kdo má informace a dokáže je využít, uplatnit a pokud možno ještě šířit v celé ZO a tím ovlivnit ostatní včelaře tak, aby dělali, co mají, má vyhráno. Proto se snažíme, aby časopis Včelařství dostával každý náš člen a aby z něj čerpal potřebné informace a uplatňoval je v praxi. Toto je pouze jedna z mnoha výhod členství v ČSV. Pokud si uvědomíme, že roční předplatné časopisu Moderní včelař stojí v současné době 816 Kč, časopisu Včelár 750 Kč a časopisu Dymák 900 Kč, tak pořád na tom nejsme špatně i po zvýšení členského příspěvku s ohledem na další výhody, které nám členství v ČSV přináší. Zde apeluji na zkušené včelaře, napište do našeho časopisu své zkušenosti, aby z nich mohli čerpat i ti méně zkušení. Bohužel, podle mne aktivně hledají informace právě ti, co je nejméně potřebují, ti jsou neaktivnější a zúčastňují se všech akcí, navštěvují různé přednášky, akademie, sdružují se v různých skupinách, třeba v Sekci komerčních včelařů nebo v Dadant klubu a podobně. Tam se setkávají a diskutují se špičkovými kolegy z našeho oboru. Prostě živé slovo je lepší než mrtvá litera. Právě tam se také nachází ta pravá spolková atmosféra, která nás dokáže nabít včelařskou energií. Taková víkendová akce sice není zadarmo, ale pro mnohé z nás to stojí zato. Nelitujeme peněz. Jednoduše řečeno, bez potřebných informací uplatněných v praxi se nepohneme z místa a budeme nadávat na chemizaci zemědělství, na počasí, zkrátka hledat chyby všude jinde.

Padají otázky, co budeme mít navíc ze zvýšených příspěvků. Chceme udržet chod svazu, CIS, časopis Včelařství a ještě se pustit do oprav naší budovy v Praze. Ceny se zvyšují všude bez ohledu, jestli na to máme nebo ne. Asi si každý dovede představit odpověď na jednoduchou otázku: kolik jsi koupil cukru navíc pro včely, když jsi utratil 2x tolik, než před rokem? Ty výhody, které my, členové svazu máme a považujeme je za samozřejmost, nám nespadly samy od sebe z nebe. Nejenže byly tvrdě vybojovány, ale i dnes musíme usilovat za jejich udržení. Bohužel mnohdy se nás nezastanou ani někteří naši členové, kteří k tomu mají odpovídající pravomoci. Ale tak už to na světě chodí, nejjistější je spolehnout se sám na sebe. Proto si važme všeho, co naši předkové vybudovali a snažme se tyto vymoženosti předat dalším generacím včelařů „bez ztráty kytičky“. *F. Rudý*

Chystá se změna

Upozorňujeme naše členy, že se připravuje elektronická verze časopisu Včelařství. Tato bude doručována do e-mailu. Zároveň bude zachována pro zájemce i dosavadní papírová forma. Členové se musí rozhodnout pro tu či onu variantu časopisu (tisková vs. elektronická) a nahlásit tuto formu svým zástupcům v ZO. Zatím je čas na rozmyšlenou. O realizaci tohoto plánu budete včas informováni.

Připomínáme!!!!

Včelařský společenský oblek

Podrobnosti Včelařství 4/2023 strana 128.

Včelařská pouť na Hostýně 20.a 21. května 2023

Podrobnosti Včelařství 4/2023 strana 131.

Nelamentujme nad problémy, raději je pojďme řešit!!!

COLOSS: Monitoring úspěšnosti zimování včelstev 2022/23

Od 19.3. do 30.4. můžete vyplňovat COLOSS dotazník a anonymně s námi sdílet informace o úhynech včelstev i zásazích prováděných minulou sezónu

Poděkování:

Děkujeme respondentům COLOSS: Monitoringu úspěšnosti zimování včelstev za účast v projektu. Díky nim získáváme cenná data o českém včelařství, která jsou inspirací pro další výzkum, ověřování v praxi a metodické postupy.

Nelamentujme nad problémy, raději je pojďme řešit!!!

Dotazník je on-line na www.uhynyvcelstev.cz

Opět je tu další Monitoring úspěšnosti zimování včelstev 2022/2023. Podrobné informace najdete na internetu a také v časopise Včelařství 4/2023 na straně 115. Prosíme vás věnujte pár minut vyplnění dotazníku a pomozte našim výzkumníkům v jejich práci, kterou dělají pro nás, praktické včelaře. Na výše uvedených stránkách najdete i řadu článků a užitečných informací.

Zde je jeden z nich:

Jak se nenechat vyděsit zimními spady roztočů po aplikaci kyseliny šťavelové

Princip účinku kyseliny šťavelové není dosud spolehlivě prokázán. Na rozdíl od syntetických akaricidů, které se používají pro fumigaci, aerosolování nebo v dlouhodobých nosičích (Gabon), má kyselina šťavelová jiný mechanismus účinku. Acrinathrin a fluvalinát inhibují funkci buněčného sodného kanálu, amitraz se váže na oktopaminové receptory, takže inhibuje přenos nervového vzruchu (Kamler et al., 2016). Účinek těchto syntetických akaricidů je rychlý a již několik hodin po aplikaci je možno na dnech úlů pozorovat uhynulé roztoče. O principu účinku kyseliny šťavelové se diskutuje. Nepodařilo se mi však dohledat věrohodnou studii, která by jasně prokazovala, jak roztoče zahubí. Teorie o jejich účincích jsou známy tři:

1. Kyselina šťavelová prochází přes kutikulu roztoče, okyseluje jeho vnitřní prostředí, až následně dojde k úhynu roztoče.
2. Kyselina šťavelová rozleptá roztoči končetiny, takže roztoč ztrácí čich nebo i možnost přijímat potravu.
3. Kyselina šťavelová prochází do těla roztoče skrz včelu, na níž se živí.

Ať už platí ta či ona teorie, roztoči po ošetření včelstva hynou po výrazně delší dobu, což lze pozorovat na zvýšených spadech na podložkách. Sledování spadů Varroa destructor po zimním pokapu kyselinou šťavelovou Pokap KŠ (4,2% roztok dihydrátu KŠ v 60% sacharóze) byl aplikován na 39 včelstev v druhé polovině listopadu 2019. Spady roztočů byly pravidelně kontrolovány na podložkách po tři týdny; po každé kontrole byly podložky očištěny a opět vráceny do úlů. Nejvíce roztočů spadlo na podložky během prvních pěti dnů, v další dny byly na podložkách nalezeny řádově jednotky roztočů. Během prvního týdne od aplikace KŠ spadlo kolem 90 % z celkového počtu roztočů nalezených na podložkách během tří týdnů. Paralelní experiment se sledováním spadu po fumigaci nebo aerosolu nebyl proveden, takže nemáme k dispozici explicitní srovnání dvou metod (experimentů). Rozdíly můžeme pouze diskutovat na základě

zkušenosti. Léčebný spad po fumigaci trvá přibližně dva dny. Pro srovnání uvádím, že příbalový leták pro Varidol 125 mg/ml uvádí interval léčebného spadu 12–24 hod. po fumigaci. Léčebné spady po pokapu KŠ pozorujeme týden od aplikace, nicméně spady jednotek roztočů můžeme pozorovat minimálně další dva týdny. Problematika sběru měli pro vyšetření Metodika sběru zimní měli nařizuje vkládat podložky do úlů na dobu 30 dnů, následně měl posbírat a odeslat k vyšetření do laboratoře. Pokud je průměrný počet roztočů vyšší než tři kusy na včelstvo, je nutné provést jarní ošetření. Představme si modelovou situaci vycházející z výše uvedeného experimentu: sedmý den po aplikaci kyseliny šťavelové jsme do včelstev vložili podložky pro sběr měli určené k vyšetření a nechali je ve včelstvu po dobu 30 dní. Už za prvních 14 dní sběru měli však na podložky spadlo asi 15 roztočů na včelstvo. Pokud vložení podložek odložíme ještě o další týden, tj. 14 dní po aplikaci pokapu kyselinou šťavelovou, najdeme za další týden na podložkách asi šest roztočů na včelstvo. V obou případech je na podložkách tolik roztočů, že bude nařízeno jarní ošetření. Z toho plyne, že po pokapu kyselinou šťavelovou je vhodné vkládat podložky pro sběr měli nejdříve za tři týdny od ošetření. Jelikož vzorky musí být odevzdány nejpozději 15. února v laboratoři, tak to znamená ošetřit pokapem kyselinou šťavelovou nejpozději kolem Vánoc. Tento experiment byl ukončen za tři týdny, takže nemáme data pro zhodnocení spadů v delším časovém intervalu od provedení ošetření.

LÉČEBNÝ POKAP VČELSTEV KYSELINOU ŠŤAVELOVOU (KŠ) MŮŽE BÝT PLNOHODNOTNOU NÁHRADOU FUMIGACE. CHOVATELE MOŽNÁ ZARAZÍ, ŽE PO JEJÍ APLIKACI POZORUJE PO DELŠÍ DOBU ZVÝŠENÉ SPADY ROZTOČŮ VARROA DESTRUCTOR (VD) V POROVNÁNÍ SE SPADY PO FUMIGACI NEBO AEROSOLOVÁNÍ. NEBYLO BY CO ŘEŠIT, KDYBY SE NEMUSELA ODEVZDÁVAT ZIMNÍ MĚLI K VYŠETŘENÍ NA PŘÍTOMNOST ROZTOČŮ VE VČELSTVECH. Modelový příklad léčení pokapem kyselinou šťavelovou a následné zkreslení vyšetření zimní měli léčebným spadem roztočů. MODERNÍ VČELÁŘ 30 EU A VČELY Prolety a spady Varroa destructor Bez ohledu na zvolené podzimní či zimní ošetření včelstev proti varroóze komplikuje sběr zimní měli počasí. Každou zimu jsme svědky proletů, protože včely využívají slunné a teplé dny k vyprázdnění. Zimní chumáč se rozvolní, včely se pohybují po rámcích a na podložky padají dávno uhynulí roztoči (zasažení fumigací, aerosolem nebo KŠ), kteří následně mohou výrazně ovlivnit výsledek laboratorního vyšetření zimní měli. Výsledek vyšetření může být tak zavádějící (falešně pozitivní), ať už kvůli počasí nebo kvůli dlouhému léčebnému spadu roztočů po aplikaci kyseliny šťavelové. Dlouhotrvající léčebné spady po pokapu kyselinou šťavelovou přidaly další hřebík do rakve tomuto světově ojedinělému vyšetření varroózy v Česku. Lapidárně řečeno, význam zkoumání „zimních spadů po pokapu kyselinou šťavelovou“ končí na naší státní hranici, protože za ní by málokdo chápal, proč se tím zabýváme. Toto vyšetření totiž nemá prediktivní charakter pro sezónu budoucí, můžeme snad jen odhadovat nákazovou situaci v sezóně uplynulé. Pozor! Opačná situace je s morem včelího plodu, kdy je naopak vyšetření zimní měli velmi užitečným nástrojem pro plošné zjišťování výskytu této nemoci. Jak na jarní ošetření a předsezónní diagnostiku. Jarní ošetření se provádí vyřezáním plodu a ošetřením kyselinou šťavelovou (pokap, sublimace) nebo fumigací. Lze se držet i tradiční metodiky nátěru neodstraněného plodu přípravkem M1-AER (fluvalinát). Maximum plochy plodu, kterou lze tímto přípravkem natřít, je 10 dm² z důvodu zajištění hygienické nezávadnosti zákroku¹. Jelikož se vyskytuje asi 80 % roztočů na plodu, je právě jarní období vhodné pro časnou předsezónní diagnostiku. Odvíčkovací vidličkou odvíčkovujeme plod a prohlédneme kukly, zda se na nich nacházejí roztoči. Pokud roztoče najdeme, je výhodné plod zlikvidovat a snížit tak riziko rozvoje akutní varroózy v létě. I z toho důvodu je užitečné provádět jarní prohlídky brzy na jaře, dokud je ve včelstvech málo zavíčkovaného plodu.

Poděkování: Děkujeme respondentům COLOSS: Monitoringu úspěšnosti zimování včelstev za účast v projektu. Díky nim získáváme cenná data o českém včelařství, která jsou inspirací pro další výzkum, ověřování v praxi a metodické postupy.

